

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2011/30

Karar Sayısı : 2012/36

Karar Günü : 15.3.2012

R.G. Tarih-Sayı : 26.06.2012-28335

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Eğitim Komutanlığı Askeri Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 25.10.1963 günlü, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun 9. maddesinde yer alan "*askeri mahallerde*" ibaresinin, Anayasa'nın 145. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Cinsel taciz suçunu işlediği iddiasıyla sanık hakkında açılan kamu davasında itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatine varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

25.10.1963 günlü, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun itiraz konusu ibarenin de yer aldığı 9. maddesi şöyledir:

'Askeri mahkemeler kanunlarda aksi yazılı olmadıkça, asker kişilerin askeri olan suçları ile bunların asker kişiler aleyhine veya **askeri mahallerde** yahut askerlik hizmet ve görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevlidirler.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında, Anayasa'nın 145. maddesine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 6.4.2011 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, 5942 sayılı Kanun ile Anayasa'nın 145. maddesinde değişiklik yapılarak '*askeri mahallerde*' ibaresinin madde metninden çıkarıldığı, Anayasa'nın anılan maddesinde değişiklik yapılmasına rağmen 353 sayılı Kanun'un 9. maddesinde '*askeri mahallerde*' ibaresinin halen mevcudiyetini koruduğu, böylece itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı hale geldiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 145. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu ibarenin de yer aldığı 353 sayılı Kanun'un '*Genel Görev*' başlıklı 9. maddesinde, askeri mahkemelerin kanunlarda aksi yazılı olmadıkça, asker kişilerin askeri olan suçları ile bunların asker kişiler aleyhine veya askeri mahallerde yahut askerlik hizmet ve görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli oldukları kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 145. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında, '*Askerî yargı, askerî mahkemeler ve disiplin mahkemeleri tarafından yürütülür. Bu mahkemeler; asker kişiler tarafından işlenen askerî suçlar ile bunların asker kişiler aleyhine veya askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevlidir. Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlara ait davalar her halde adliye mahkemelerinde görülür. Savaş hali haricinde, asker olmayan kişiler askerî mahkemelerde yargılanamaz. Askerî mahkemelerin savaş halinde hangi suçlar ve hangi kişiler bakımından yetkili oldukları; kuruluşları ve gerektiğinde bu mahkemelerde adli yargı hâkim ve savcılarının görevlendirilmeleri kanunla düzenlenir.*' denilmiştir.

Anayasa'nın 145. maddesi 7.5.2010 gün ve 5982 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir. 5982 sayılı Kanun'un madde gerekçesinde, askeri yargının görev alanının yeniden düzenlendiği, mevcut hükümde askeri yargının görev alanının oldukça geniş düzenlenmesi nedeniyle uluslararası belgelerde bu durumun vurgulandığı, askeri mahkemelerin görev alanının demokratik hukuk devletinin getirdiği ölçüler çerçevesinde yeniden tanımlandığı, getirilen düzenlemeyle askeri mahkemelerin görev alanının askeri suçların yargılanmasıyla çağdaş ülkelerde olduğu gibi sınırlandırıldığı ve asker kişilerin sadece askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri askeri suçlara ait davalarla sınırlı tutulduğu, asker olmayan kişilerin savaş hali haricinde, askeri mahkemelerde yargılanamayacağı belirtilmiştir.

İptali istenen kural, asker kişiler tarafından askeri mahalde işlenen, fakat askeri suç olmayan, asker kişiye karşı veya askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olmayan suçlar bakımından yargılama yapma görevini askeri mahkemelere vermektedir. Hâlbuki Anayasa'nın 145. maddesinde yapılan değişiklik sonucu askeri yargının görev alanı daraltılarak, asker kişilerin sadece askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri askeri suçlara ait davalarla sınırlı tutulmuştur. Bu durumda itiraz konusu kural, Anayasa'nın 145. maddesine aykırı hâle gelmiştir.

Açıklanan nedenlerle Kural, Anayasa'nın 145. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

VI- SONUÇ

1- 25.10.1963 günlü, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun 9. maddesinde yer alan " askeri mahallerde " ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

2- 353 sayılı Kanun'un 9. maddesinde yer alan " askeri mahallerde " ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan iptal edilen ibareden önceki " veya " sözcüğünün de, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

15.3.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Başkanvekili

Haşim KILIÇ

Serruh KALELİ

Alparslan ALTAN

Üye

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Mehmet ERTEN

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Üye

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Zehra Ayla PERKTAŞ

Recep KÖMÜRCÜ

Esas Sayısı : 2011/30
Karar Sayısı : 2012/36

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN